Хвиномен побив свою жінку. Так потовк, що одвезли в лікарню.

А почалося все з книжки. З книжки, будь вона неладна!

Якось поїхав Хвиномен до Чорнобая. На базар. Щось продати, щось купити, послухати, що розумні люди говорять. Хвиноменові їсти не дай — дай лиш устряти до розмови. Змалку такий був цікавий: де дорослі зберуться, там і Хвиноменові вуха.

Продав не продав, купив не купив, а до чайної заглянув. Це вже, як каже Хвиномен, "обов'язательно". Вихилив шкалик "московської", запив двома кухлями пива — світ довкола розвиднівся. Вийшов Хвиномен з чайної і вперся чолом у крамницю. Книжкову.

Був би тверезий — і не ступив би до неї. Після четвертого, коли для Хвиномена вся наука скінчилася, він книжки в руках не тримав. І жив — не тужив. А тут як наврочило. Не інакше клята "московська" підштовхнула у спину: "Ану ж, що там люди купують? За чим вони душаться?"

Люду, щоправда, особливо й не було: дві якісь дамочки крою міського та чоловік в окулярах, не інакше — учитель. Та ще та, що книжками торгує. А книжок, а книжок! У Хвиномена і в очах зарябіло. Роздати всім по одній — кожному в районі дісталося б. Ще лишилося б і на розплід.

Хвиномен хотів уже повернутись та вийти, аж тут та, що книжками торгує, взяла та до нього й озвалась:

— Ви якусь книжку хотіли?

Хвиномен жодної не хотів. Ще в школі охоту одбили. Та оті дві дамочки взяли й теж обернулись до нього. І чоловік в окулярах.

Дивиться — очей не одводить. Хвиномен випнув груди і — знай наших! — сказав:

— А продайте книжку й мені!

— Яку?

— Отсю! — ткнув навмання пальцем.

Одвалив трояка, взяв під пахву, вийшов надвір. Хотів роздивитися, що купив, та стало незручно: люди ж навкруг! Знайшов скверик — мовби нікого, примостився на лаві, з-під пахви книжку дістав: "Феномени в природі".

"Феномени"... Хвиномен такого слова зроду не чував, чорт його й вимовить! Став гортати сторінки, роздивлятись кольорові малюнки. Один яскравіший другого. "Треба таки почитати". Бо що гроші вгатив, півлітра, вважай, можна було купити, а що й стала розбирати цікавість. Що ж воно за "хвиномени" такі?..

Їхав додому автобусом — книжку під полою ховав. Щоб не побачили та не засміяли.

І, додому прийшовши, потай од жінки до комірчини заніс.

І весь час: робить щось, а про книжку і згадає.

Вирвав вільну хвилину (жінка саме з двору повіялася), дістав книжку, до хати поніс. Розгорнув, почав читати.

І незчувся, як жінка повернулась додому: ледве встиг книжку під подушку сховати. Ніколи не думав, що отаке може діятись на білому світі. І вулкани, і смерчі, що машини, як тріски, до хмар піднімають та за

кілометри й переносять. А землетруси! А оті хвилі гігантські, як вони пак і називаються... Що накочуються раптом з океану на берег і все геть змивають. Отак проживеш вік і помреш тумак тумаком...

Щось із місяць Хвиномен ту книжку читав. Потай, щоб жінка не застукала та на глум не взяла. І чим довше читав, тим більше йому світ довколишній роздавався ушир. А коли добрався до будови Всесвіту, до планет, зірок та галактик, то й зовсім у голові замакітрилось.

Особливо вразило Хвиномена те місце, де розповідалося, що наш весь світ колись був зібраний в отакусіньку "точку". А потім узяв та й вибухнув. І мільярди років уже "розлітається". На всі боки. Розлітається-розлітається, а тоді почне стискатися. Поки знову "в точку" збереться. Таку безкінечно малу, що коли її покласти на вістря голки, то те вістря було б для неї як поле футбольне для зерняти макового.

— Господи-и, та що ж воно діється! А ми в грязі та гнояці, в небо не глянемо. Як ті свині, прости Господи!

Аж схуд Хвиномен. Аж сон став втрачати.

І, кому тільки міг, став розповідати про те, що в книжці написано. Про явища "хвиноменальні". А особливо про Всесвіт, який "розлітається".

Ну, люди й стали потихеньку сміятися з нього. Як із несповна розуму. І одразу ж прозвали Хвиноменом.

Особливо любили кепкувати дядьки. Як зберуться в неділю до гурту, так Хвиномена й кличуть. Наллють чарку-другу, тоді й просять:

— А розкажи нам про "точку"!

Хвиномен і починає розказувать — руками вимахувати...

Сміху — до неділі наступної!

Жінка довідалася, на Хвиномена насипалась:

— Що ти там мелеш? Людям уже й цирку не треба!

— Я мелю, я? Осьо в книжці написано. З неї я вичитав!

— Читав, та догори дриґом! У тебе все вверх ногами!

Завівсь Хвиномен, метнувся до комірчини, приніс книжку. Тиче під ніс жінці:

— Осьо на, сама прочитай!

— Тю на тебе! Дурень її написав, дурні хай читають!

— Ні, ти прочитай! Прочитай! — Хвиномен гарячково гортав сторінки.— Про точку, осьо! — Розгорнув, ще й нігтем окреслив.— Осьо, прочитай!

— Кажу ж, що хай її такі, як ти, дурні читають!

— Ні, ти таки прочитаєш! — Та хоп жінку за косу. Нагнув до книжки, по рядках носом водить: — Читай, заразо, читай!

— Не читатиму!.. Тьху тобі на неї!

Вцілила саме в те місце, де "точка" описана. Весь Всесвіт, можна сказа ти, заплювала, вража личина!

Ну, Хвиномен їй і врізав! Приварив — тільки голі п'яти мелькнули...

* * *

Жінка ще в лікарні лежала, коли потягли Хвиномена на праведний суд. Ішов — книжку притискав до грудей. Покаже отам — одразу ж зрозуміють, що ну ніяк не можна було жінку не провчити! Це ж наука! Наука!.. А вона — чорною слиною!..

У суддівському кріслі не суддя, а судчиха сиділа. Пропав Хвиномен!

— Розкажіть, за що ви жінку побили?

— За науку.

— То за це треба бити?

— Та вона ж науку всю обплювала!

— Як обплювала? Конкретніше розкажіть.

Хвиномен може й конкретніше.

— Знацця так... Про це осьо і в книжці написано... Світ із чого состоїть? Із зірок. А зірки що роблять? Зірки не висять на місці, як ото ми усі думаємо, а розлітаються...

— Ви нам лекцію про зірки не читайте! — стала сердитися суддя.— Ви по суті кажіть!

— А я по суті й кажу. Світ із чого состоїть? Із зірок... А зірки розлітаються. А чого вони розлітаються?.. Бо вибух був...— Хвиномен уже зовсім завівся, став розмахувати руками. А суддя його зупини й зупиня. Хвиномен терпів-терпів, а тоді й не витримав:

— Ви, як я бачу, така ж, як і моя жінка, дурна!

Ну, йому й припаяли півроку в'язниці.

Матиме тепер час розмірковувати над будовою Всесвіту. І над точкою, яка на вістрі голки як макове зерня посеред поля футбольного.